

مجموعه توافقات حقوقی تشریفاتی چند جانبه

حقوق بشر

مشمول بر:

توافقات حقوقی تشریفاتی مربوط به حقوق مدنی و سیاسی؛
توافقات حقوقی تشریفاتی مربوط به حقوق اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی؛

همراه با:

اعلامیه جهانی حقوق بشر؛

اعلامیه حقوق بشر اسلامی؛

و ...

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

مرداد ماه ۱۴۰۰

شناسنامه کتاب

عنوان کتاب: مجموعه توافقی‌های مقوقی تشریفاتی چندجانبه مقوق بشر

تهیه و تنظیم: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

ناشر: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت مقوقی

(ریاست جمهوری)

لیتوگرافی و چاپ: اداره چاپ و انتشار

چاپ اول: مرداد ماه ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۴۶-۱۱-۹

همکاران	
تدوین	ناییده لطفاله زاده
مشاور	دکتر سید محمدعلی اسلامی
آماده سازی	آریا مهرشیدی
طرح جلد	صابر لوش آبادی
لیتوگرافی و چاپ	علی ابراهیمی دهشیری
زیر نظر	مهدی مهدی زاده

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، با توجه به اینکه در تدوین مجموعه حاضر از جلد سوم مجموعه کنوانسیون‌های بین‌المللی (چاپ اول - پاییز ۱۳۷۶) از انتشارات این معاونت نیز بهره گرفته شده است، شایسته می‌داند مراتب تقدیر و سپاس خود را از آقایان سعید تقدیسیان و شاهرخ شاکریان و خانم‌ها شکوه فقیری و فاطمه منتصراسدی که در تهیه، تنظیم و نظارت آن اثر همکاری نموده‌اند، اعلام دارد.

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری محفوظ است.

فیفا

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان قرارداد: ایران، قوانین و امکام

Iran. Laws. etc

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه توافقی‌های حقوقی تشریفاتی چندجانبه حقوق بشر مشتمل بر توافقی‌های حقوقی تشریفاتی مربوط به حقوق مدنی و سیاسی...؛ تهیه و تنظیم: معاونت حقوقی ریاست جمهوری؛ معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات؛ تدوین: ناهیده لطف‌اله زاده؛ زیرنظر: مهدی مهدی‌زاده مشخصات نشر: تهران: ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.

شابک: ۹-۱۱-۷۸۴۶-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا

موضوع: ایران - روابط خارجی - پیمان‌نامه‌ها

موضوع: Iran-Foreign relations - Treaties

موضوع: سازمان ملل متحد - مجمع عمومی - اعلامیه جهانی حقوق بشر

موضوع: United Nations General Assembly Universal Declaration of Human Rights

موضوع: حقوق بشر - اعلامیه‌ها، شعارها و غیره

موضوع: Human rights-Manifestoes, slogans, etc

موضوع: ایران - پیمان‌نامه‌ها

موضوع: Iran-Treaties

شاسه افزوده: ایران، ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره

چاپ و انتشار

شاسه افزوده: ایران، ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات.

رده‌بندی کنگره: DSR138 رده‌بندی دیویی: ۳۲۷/۵۵ شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۷۹۷۲۲

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران- خیابان ولی‌عصر (عج) - قبل از چهار راه جمهوری اسلامی شماره ۱۱۵۸

کدپستی: ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱ دورنگار: ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۹۸۲۱ +

تلفن: ۶۶۴۹۲۷۰۸ - ۹۸۲۱ + پست الکترونیک: law@iripo.ir

پایگاه اینترنتی: www.dotic.ir

پیشگفتار

حقوق بشر، مجموعه قواعد حقوقی است که برای احاد بشر، فارغ از ملیت، جنسیت، تحصیلات، شغل و... در نظر گرفته شده و هر بشری، بما هو بشر، محق آن شناخته می‌شود. برخی مفاهیم و مصادیق حقوق بشر، محل اختلاف بوده و دولت‌های مختلف، در این خصوص اشتراک نظر کامل ندارند. با این وصف، تلاش‌های بین‌المللی در این زمینه، منتهی به توافقاتی در خصوص قدر مشترک این مفاهیم گردیده است. کشور ایران نیز با لحاظ ارزش‌های دینی و داخلی، به برخی از این توافقات پیوسته و خود را متعهد به اجرای آن‌ها دانسته است.

هرچند حقوق بشر، یک مجموعه نظام‌مند و غیرقابل تفکیک است؛ لکن در مسائل آموزشی و علمی، گریزی از طبقه‌بندی آن نیست. با توجه به این محدودیت عملی و فارغ از اینکه حقوق بشر، قابلیت تفکیک و تجزیه را دارد یا خیر؟ به جهت امکان دسته‌بندی علمی، نسل‌بندی حقوق بشر، ملاک طبقه‌بندی مبنای توافقاتی موضوع کتاب حاضر، قرار گرفته است. حقوق بشر، در دسته‌بندی کلی، به چند نسل تقسیم می‌شود: نسل اول ناظر بر حقوق مدنی و سیاسی، نسل دوم مربوط به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نسل سوم در رابطه با حقوق جمعی و گروهی (صلح، محیط زیست و...) است. با این وصف، نمی‌توان نادیده انگاشت که به‌هم‌پیوستگی و درهم‌تنیدگی مفاهیم ناظر به حقوق بشر، به حدی است که نمی‌توان مرز دقیقی از این نسل‌ها را تعریف نمود، لذا این ملاک، متضمن طبقه‌بندی نسبی موضوعی است.

گرچه قواعد حقوق بشر را باید از میان منابع حقوق بین‌الملل از جمله عرف، اصول کلی حقوق و معاهدات و قراردادهای بین‌المللی جستجو کرد؛ اما مجموعه حاضر به دسته‌بندی منابع حقوق بشر پرداخته است. کتاب حاضر، متضمن توافقاتی بین‌المللی ناظر به نسل اول و دوم حقوق بشر است که کشور ما به بدان‌ها پیوسته و در چارچوب قانون اساسی، خود را متعهد به آن‌ها نموده است. همچنین در این مجموعه دو اعلامیه معروف در این زمینه یعنی اعلامیه جهانی حقوق بشر و نیز اعلامیه حقوق بشر اسلامی نیز به لحاظ قرابت مفهومی و علیرغم عدم صدق عنوان توافقات حقوقی تشریفاتی، به عنوان پیوست، درج شده است. در استفاده از این مجموعه توجه به دو نکته ذیل، لازم می‌باشد:

اول - منظور از «توافقات حقوقی تشریفاتی» در این مجموعه، برگرفته از ماده یک آیین‌نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقاتی بین‌المللی مصوب ۱۳۷۱/۲/۱۳ (با اصلاحات بعدی)، آن دسته از توافقاتی ناشی از روابط بین‌المللی است که به موجب آن، دولت در مقابل دولت خارجی یا سازمان‌های بین‌المللی، ملتزم به امری دارای آثار و ضمانت اجرای حقوقی

شده و این توافق به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده باشد. بر این اساس، آنچه در این مجموعه ارایه گردیده تمامی کنوانسیون‌های مرتبط با موضوع حقوق بشر نمی‌باشد بلکه تنها شامل مواردی می‌شود که جمهوری اسلامی ایران به آنها پیوسته و از تصویب قوه مقننه گذشته است. همچنین در این مجموعه کنوانسیون‌هایی ارایه گردیده که «کلیت» آن با موضوع حقوق بشر در ارتباط بوده است. امید است در آینده، مجموعه‌ای مشتمل بر سایر احکام مرتبط با موضوع حقوق بشر که در دیگر توافقی‌های بین المللی به نحو موردی و حسب اقتضا، درج شده، تدوین و تقدیم مخاطبان ارجمند شود.

دوم - این مجموعه دارای وصف تنقیحی نیست و در موارد تردید در اعتبار یا عدم اعتبار هریک از احکام مندرج در توافق‌ها، مراتب باید مورد بررسی و اعلام نظر موردی قرار گیرد. برای اینکه در تهیه این مجموعه و مجموعه‌های دیگر تا حد توان، وظیفه روشنگری به صورت کامل اجرا گردد، در مواردی که بیان نظر توضیحی معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات ریاست جمهوری در خصوص قانون خاصی ضرورت داشته، نظر مذکور با درج نشان و علامت اختصاری آن معاونت (۱) در پاورقی آمده است. (۱)

امید است انتشار این کتاب، مورد توجه لازم قرار گیرد و به نحو شایسته مورد بهره‌برداری مسؤولان، کارگزاران نظام، صاحب‌نظران و عموم مردم واقع شود و مخاطبان محترم با ارایه نظرات، راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خویش، ما را در ارتقای کیفی مجموعه‌های بعدی راهنما و یاور باشند. (۲)

لتیا جنیدی

معاون حقوقی رییس جمهور

۱ - برای ملاحظه تمامی توافقی‌های حقوقی بین‌المللی که جمهوری اسلامی ایران به آن پیوسته است به سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران که علاوه بر سایت اینترنتی دولت برای دستگاه‌های اجرایی، از طریق نشانی www.qavanin.ir قابل دسترسی رایگان برای عموم مردم و علاقه‌مندان می‌باشد مراجعه شود.

۲ - نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را به نشانی: تهران - خیابان یاستور - نهاد ریاست جمهوری - معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری یا پست الکترونیک law@iripo.ir ارسال فرمایید. در ضمن دورنگار ۰۲۱-۶۴۴۹۲۷۰۷ و تلفن ۰۲۱-۶۴۴۵۵۵۱۱ - نیز آماده دریافت و استماع نظرات علاقه‌مندان و صاحب‌نظران می‌باشد.